

TAPIO KULMALA

Jokisten eväät

Kertomus suomalaisen perheen elämästä ja
selviytymisestä yli puolen vuosisadan ajalta

Jokisten eväät

Tapio Kulmala

JOKISTEN EVÄÄT

Kertomus suomalaisen perheen elämästä ja
selviytymisestä yli puolen vuosisadan ajalta

© 2013 Tapio Kulmala
Päällys ja taitto: Books on Demand
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-286-197-9

SISÄLTÖ

OSA I:

”TALOT TUHKANA, KODIT KADOKSISSA”	7
– Kertomus Lapin sodan suomalaisista viestimiehistä 1944 – 1949	

ALKUSANAT	8
-----------	---

ALKURUNO: ”Taattoini”	9
-----------------------	---

1. SYVÄRILTÄ TORNIOON	11
2. LAPIN LAAKEILLE	14
3. KOHTAAMINEN FRITZIN KANSSA	25
4. JÄÄMEREN HENKÄYS	30
5. KIRJE ÄIDILTÄ	33
6. KALAKAVERUKSET	35
7. JAARLI JAUHIAISEN OPEISTA KATTOTALKOISIIN	38
8. SIIRTYMINEN SIVIILIIN – SETELIT LEIKATAAN	47
9. KOHTI UUTTA KOTIA	51
10. HENRIK JA KERTTU	54
11. UUSI KOTI NOUSEE	56
12. PERHEEN PERUSTA	59

OSA II:

”SATAKUNNASTA SASTAMALAAN”	61
– ”Viestimies” Henrik Jokisen ja perheen elämää 1949 alkaen	
1. PERHEELLISEN ELÄMÄ ALKAA	63
2. PISTÄYTYMINEN PARKANOSSA	67
3. KÄÄNNÖS KOTIKONNUILLE	68
4. PÄIJÄT-HÄME	77
5. KOSKISSA	90
6. SÄÄKSMÄKEEN PÄIN	94

7. ERÄKYLÄ	98
8. MÄMMILÄN MAISEMISSA	114
9. JOKISTEN EVÄÄT ALKAVAT LEVITÄ	139
10. HENRIKIN MATKA PÄÄTTY, JOKISTEN JOUKON PUUT- TUVA LENKKI LÖYTYY	144
11. VERONHIMOINEN ISO-VEE VIERELLÄ KÄY	146
12. TYTÖT TOIMELIAAT, POJAT PONTEVAT	148
13. AUSTRALIAN SIJASTA VÄLIMEREN MAISEMIIN	149
14. KUKA KUSTANSI JOKISTEN FORDSONIN?	151
LOPPUSANAT ”JOKISTEN EVÄISIIN”	152
LOPPURUNO:	
”Puolisen vuosisataa viestimiehen elämää”	154

OSA I:
”TALOT TUHKANA, KODIT
KADOKSISSA”

– Kertomus Lapin sodan suomalaisista viestimiehistä
1944 – 1949

ALKUSANAT:

Tämä kertomus on kunnianosoitus niille ihmisille, jotka nuoruutensa parhaita vuosia uhraten ryhtyivät toimenpiteisiin Suomeen sotaperäisesti muuttaneiden ulkomaalaisten poistamiseksi Lapista vuosina 1944 ja 1945. Kertomuksen yksittäiset tapahtumat ovat osin todellisia ja osin kuvitteellisia. Kokonaisuutta katsoen olen kuitenkin pyrkinyt kuvaamaan Lapin sodan tapahtumia mahdollisimman hyvin todellisuutta vastaten. Tietosuojasyistä kertomuksessa esiintyvien henkilöiden nimiä on osittain muutettu. Poikkeuksena on edesmennyt heikkovirtatekniikan professori Jaarli Jauhiainen, joka esiintyy todellisessa roolissaan ja kokonaisuudessaan oikealla nimellään.

Koska joku lukijoista saattaa joka tapauksessa tulkita tämän kertomukseni laajemminkin maahanmuuttokriittiseksi kannanotoksi, niin venäläistä runoilijaa Jevgeni Jevtusenkoa lainaten myönnän, että ”olen rasisti, sillä tunnustan vain yhden rodun, kaikkien rotujen rodun”. Läh-tökohdistani johtuen olen ehkä tarkastellut asioita tavalla, joka saattaa poiketa hieman siitä, mihin historiallisia tapahtumia kuvaavassa kirjallisuudessa on yleensä totuttu. Perinteisen perusilmeen sijaan toivon pientä pilkettä lukijoiden silmäkulmaan. Sodan kokeneita ihmisiä lähellä kasvaneena olen kuitenkin pyrkinyt tuomaan esiin tuon ajan nuorten ihmisten tunteja ja kokemuksia, sekä hyvässä että pahassa. Runoratsun selässä siirrymme nyt viestimiesten matkaan, sillä viestimiehet toimivat tässä tarinassa saattueenamme, joka kuljettaa meitä Karjalan metsistä ja kunnailta Jäämeren jylhiin maisemiin ja sieltä edelleen kohti rauhan-omaista elämää ja uutta ”kotia”.

Porvoossa, 25. huhtikuuta 2013, Tapio Kulmala

ALKURUNO: ”Taattoni”

Taattoni taitava,
puusepän poika,
Varsinais-Suomessa varttui,
Syvärillä soti,
Lapin laakeille lähetettiin,
saksalaisia sättimään,
sodan sotkuja siivoamaan.

Viestijohtoja viritteli,
puhelinlangat laulamaan laittoi,
poikansakin oppiin otti,
Jaarli Jauhiaisen jalan jäljille johdatteli.

Elonsa ehtoossa
lampaitaan laski,
orhiansa ohjasteli,
hepojansa hoivasi,
kunnes kulkunsa kangistui,
taattonsa tavoin taivalsi.

ISBN: 978-952-286-197-9

www.bod.fi